

Motion

1983/84:2573

Allan Ekström

1985 års folk- och bostadsräkning, m. m. (prop. 1983/84:85)

Genom partimotion har moderata samlingspartiet yrkat avslag på propositionen som sådan.

För den händelse detta yrkande icke skulle vinna riksdagens bifall, blir innehållet i de enskilda stadgandena relevant. I detta hänseende finns anledning att — i andra hand — rikta följande invändningar mot propositionen.

I. Som framhålls i partimotionen finns det en alltmer utpräglad oro bland allmänheten för dataregister av olika slag. Denna oro är fullt förklarlig med hänsyn till arten och mängden av de uppgifter om oss som finns lagrade i ett otal register. Det lär sålunda finnas mer än 50 000 personregister i vårt land. Än mera oroande framstår dock möjligheten att genom samkörning skapa nya register, där en uppgift — hur harmlös den än må vara i sig — i det nya sammanhanget kan få en helt annan innebörd och betydelse än den hade från början. Det lär t. ex. finnas 16 olika inkomstbegrepp. Genom samkörning kan den enskilde således oförskyllt få skenet emot sig, med påföljd att han kan försättas i en situation med omkastad bevisbörda.

Av hänsyn till den enskildes integritet bör det därför oavvisligen vara riksdagen förbehållet *såväl* att ange de ändamål för vilka det föreslagna folk- och bostadsräkningsregistret skall inrättas *som* att uttömmande bestämma vilka uppgifter som skall ingå i personregistret i fråga.

Denna ståndpunkt ligger också — tillfredsställande nog — till grund för bestämmelserna om person- och bostadsuppgifterna (5 och 7 §§). I detta avseende anges otvetydigt vilka uppgifter som får inhämtas direkt från den enskilde. Som datainspektionen (s. 137 ff) påpekat upprätthålls däremot inte riksdagens supremati beträffande de uppgifter som av statistiska centralbyrån (SCB) får insamlas från andra dataregister genom samkörning, alltså utan den enskildes medverkan. Dessa s. k. registeruppgifter uppräknas i 21 § men som departementschefen uttrycker det är dessa uppgifter endast "uttömmande så långt nu kan bedömas". Och i 22 § tilläggs SCB rätt att — låt vara efter beslut av regeringen — utvidga insamlandet av registeruppgifter genom samkörning utöver uppräknningen i 21 §.

Av konstitutionella skäl bör därför 21 och 22 §§ ges en sådan avfattning att lagen entydigt utsäger vilka datauppgifter som får tillföras det föreslagna personregistret.

II. Jämlikt 18 § föreslås länsstyrelse få befogenhet att förelägga den

person vite som tredskas med sin uppgiftsskyldighet. Utdömande av vitet anförts enligt 19 § åt länsrätten.

Frågan om allmän domstol bör berövas rätten att handlägga mål om utdömande av viten är av mycket stor principiell betydelse från rättssäkerhetssynpunkt. Enligt gällande ordning ankommer det som regel på den myndighet som förelagt vitet att i förekommande fall hos åklagaren begära att denne hänskjuter frågan om utdömande av vitet till allmän domstol. I denna rättegång — som handläggs jämlikt 18 § lagen om införande av nya rättegångsbalken enligt samma förfarande som gäller för bötesmål — har tingsrätten befogenhet att pröva föreläggandets laglighet och att jämk beloppets storlek, om det förelagda beloppet bedöms oskäligt högt.

Hela förfarandet rörande vitesinstitutet är f. n. föremål för översyn (SOU 1982:21 och lagrådsremiss av den 20 oktober 1983). Det vore så mycket mera olyckligt att här föregripa utgången av denna prövning som de flesta tillfrågade instanser motsätter sig att prövningen överlämnas till förvaltningsdomstol. Bland instanserna må nämnas Göta hovrätt, domstolsverket, JO och Sveriges advokatsamfund.

Av rättssäkerhetsskäl bör det därför icke nu överlämnas till länsrätt att pröva frågan om utdömande av vite. Det bör i stället ankomma på allmän domstol. Det får tillkomma utskottet att utarbeta erforderlig lagtext.

III. Av hänsyn till den enskildes integritet bör det inrättade personregistret omfattas av fullständigt sekretesskydd i enlighet med vad som gäller enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen. Det bör därför icke — på sätt datadelegationen framhållit — vara möjligt att åstadkomma utlämnande av uppgifter utöver nämnda stadgande, med mindre riksdagen medger detta genom stiftande av särskild lag. Den i 14 kap. 8 § sekretesslagen intagna dispensrätten för regeringen att bryta sekretess bör i följd härav icke gälla med avseende i ifrågavarande register. 24 § andra stycket i den föreslagna lagen bör förse med tillägg härom.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag — under förutsättning att moderata samlingspartiets partimotion om avslag på propositionen icke skulle vinna riksdagens bifall —

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring av 21 och 22 §§ i lagen om 1985 års folk- och bostadsräkning att det av lagen tydligt framgår vilka konkreta uppgifter som får ingå i det föreslagna personregistret,
2. att riksdagen — med motsvarande ändring av 20 § — beslutar att utdömande av vite skall ankomma på allmän domstol,
3. att riksdagen beslutar förse 24 § andra stycket med det tillägget att dispensrätten i 14 kap. 8 § sekretesslagen icke skall få tillämpas med avseende på det föreslagna personregistret.

Stockholm den 20 mars 1984

ALLAN EKSTRÖM (m)